

YO'G'ON ICHAK YARASI (YARALI KOLIT)

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Tibbiyot fakulteti Pediatriya ishi yonalishi

Nurmatova Ròzaxon Oybek qizi

Email : frpbesh060@gmail.com

Tel : +998 50 571 28 09

Yuldasheva Ruxshona Murodjon qizi

Email : yoldashvaruxshon@gmail.com

Tel : +998 91 884 45 79

Abduqodirov Shahbozbek Abdupatto og'li

Email: shahbozabduqodirov1407@gmail.com

Tel: +998 88 042 05 14

Anotatsiya

Mazkur maqola yarali kolit, uning etiologiyasi, patogenezi, klinik belgilari va davolash usullari haqida ilmiy-tanqidiy tahlil berilgan. Kolit oddiy diareya kasalligi bolishi mumkin, lekn inson salomatligi uchun yosh-u qarilarda jiddiy xavf tug'diradigan holtalarga olib kelishi mumkin. Maqolada aynan shu jihatlar keng yoritilgan hamda turli tibbiy adabiyotlar asosida tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy diagnostika va davolash usullari, shuningdek, profilaktika choralariga ham e'tobor qaratilgan. Sog'liqni saqlash vazirligi ushbu va shunga oxshash kasalliklarni oldini olish choralarini ishlab chiqmoqda va zamonaviy usullardan foydalanmoqda.

Kalit so'zlar: Yarali kolit, diagnostika, profilaktika, davolash usullari, parhez taomlari, jarrohlik amaliyoti, patogenezi, diareya, yallig'lanish, etiologiyasi.

Kirish

Kolit bu ovqat hazm qilish tizimining patologiyasi bo'lib, yallig'lanish yo'g'on ichakda lokalizatsiya qilinadi. Oshqozon-ichak trakti kasalliklarining umumiy soni orasida kolit ko'proq uchraydi. Kasallikning o'tkir va surunkali shakllari mavjud. O'tkir juda tez va intensiv ravishda davom etadi, to'g'ri tashxis qo'yilganda, davolanish tezda amalga oshiriladi. Ushbu kasallik surunkali shaklga ega, shuning uchun bu shakl tez-tez uchraydi. Kasallikning rivojlanishi pastki ichaklarda patogen mikroorganizmlarning ko'payishi bilan bog'liq bo'lib, ular yallig'lanishni qo'zg'atadi. shilliq qavatdagi jarayon. Kolit: sabablari Tanaga patogen infektsiya. Bu jarayon patogen mikroflora (salmonellalar, vabo tayoqchasi, dizenteriya, E. coli) tashuvchisi bo'lgan yangi bo'lmagan mahsulotlardan foydalanganda sodir bo'lishi mumkin. Buzilgan ovqatlanish, dietaning etishmasligi va rejim. Fast-fudni suiiste'mol qilish, muvozanatsiz ovqatlanish, sog'lom oziq-ovqat, tolaning etishmasligi ovqat hazm qilish jarayonining buzilishiga ta'sir qiladi. Genetik qobiliyatsizlik. Ba'zi mutatsiyalarning rivojlanishi hatto tug'ilishda ham ichaklarning buzilishiga olib keladi. Oshqozon-ichak kasalliklarining mavjudligi. Gastrit, xoletsistit, pankreatit, gepatit ovqat hazm qilish tizimi jarayonlariga ta'sir qiladi, ichak motorikasini kuchaytirishi mumkin. Yuqumli kasalliklarning rivojlanishi yoki o'tishi natijasida immunitetning pasayishi. Ayrim dori-darmonlarni qabul qilish ichaklarning ishiga ta'sir qiladi (antibiotiklar, gormonal kontratseptivlar, laksatiflar va yallig'lanishga qarshi dorilar). Zaharli moddalar (simob, mishyak) bilan zaharlanish. Allergik reaksiyalarga moyillik, ularning rivojlanishi ichaklar faoliyatiga ta'sir qiladi. Mexanik stimullardan foydalanish. Shamlar, ho'qnalar qalin bo'limda yallig'lanishning rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Kolit: Alomatlar Kolitning turiga qarab turli shakllari ajratiladi.

O'tkir kolitning belgilari: qorinda og'riqli hislar, noqulaylik hissi, ayniqsa ovqatdan, ho'qnadan, yugurish yoki yurishdan keyin; defekatsiyaning buzilishi. jarayon, ich qotishi va diareya bir-birining o'rnini bosadi, najasda qon zarralari,

shuningdek, ozgina yashil rangdagi shilliq chiziqlar kuzatilishi mumkin; bo'shatish uchun noto'g'ri istak, ko'proq kechalari paydo bo'ladi, arzimasi, asosan shilimshiq, yiringli oqmalar; qorinda og'irlik hissi, gaz hosil bo'lishining kuchayishi, meteorizm; ko'ngil aynishi, qusish ; vazn yo'qotish; uyquchanlik, charchoq. Vaqtsiz o'tkir shaklni davolash kasallikning surunkali bosqichga o'tishiga olib keladi surunkali kolit quyidagi alomatlar bilan xarakterlanadi: shishiradi, gaz hosil bo'lishining kuchayishi; ijobiy mikrofloraning yo'qligi; uzoq davom etgan norozilik. ovqatdan keyin bir muncha vaqt o'tgach qorin bo'shlig'ida; jismoniy faollikdan keyin yoki tez-tez stress bilan qorinda engil og'riyotgan og'riq; teri toshmasi, ovqat hazm qilish buzilishi va organizmdagi toksinlarning ko'payishi natijasida paydo bo'ladi; ko'ngil aynishi , zaiflik. Surunkali bosqich yiliga bir necha marta sodir bo'lishi mumkin bo'lgan kuchayishlarning paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi, bu davrda alomatlar o'tkir shaklga o'xshaydi.

Tashxis: kolit kasalligi Laboratoriya usullari umumiy qon tekshiruvi; koprogramma; najas madaniyatini tahlil qilish. Instrumental usullar Ichakni rentgenologik tekshirish; Ultratovush; MRI; Biopsiya; ichak endoskopiyasi Kolit: oldini olish Oziqlanishni yo'lga qo'ying, yumshoq ovqat iste'mol qiling, ichaklarni yuklamang, kuniga 4-6 marta kichik qismlarda ovqatlaning, ortiqcha ovqatlanmang. Shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qiling, har safar ovqatlanayotganda qo'lingizni yuving, bozorda, supermarketda xarid qilingan barcha mahsulotlarni ehtiyotkorlik bilan kuydiring. Agar zarurat bo'lmasa, dori-darmonlarni qo'llamang, lavmanlarni kamroq qo'llang. Agar kolit ikkilamchi kasallik sifatida rivojlansa, asosiy kasallikni davolashga e'tibor bering. Sog'lom turmush tarzi, yomon odatlardan voz kechish, ortiqcha yuklardan, o'tkir egilishlardan, sedanlar, burilishlar.

Kolit Oziqlantirish bo'yicha maslahat: Xun ovqatlanish kasallikni davolashda asosiy omil hisoblanadi. Yallig'langan shilliq qavatni ortiqcha oziq-ovqat bilan ortiqcha yuklamaslik kerak, oziq-ovqat engil va yaxshi hazm bo'lishi kerak. Kolit uchun foydali mahsulotlar: qovurilgan va pishirilgan sabzavotlar;

pishirilgan olma; kastyulkalar – mevali tvorog; maydalangan tvorog; tirik bakteriyali qatiq; ko'p miqdorda suyuqlik. Biroz vaqt chiqarib tashlash kerak: sabzavot va xom mevalar; kungaboqar urug'lari, qovoq, yong'oqlar; kepak; sut; olxo'ri; karam, qovoq; tuzlangan va dudlangan go'sht; nordon va shirin.

Asosiy qism

Yo'g'on ichak yarasi (yarali kolit) — sabablari, alomatlari, davolash, oldini olish

Nospetsifik yarali kolit (yo'g'on ichak yarasi) — bu yo'g'on ichak shilliq qavatining yallig'lanish tabiatli surunkali patologiyasi. Kasallik organizmning genetik xususiyatlari, atrof-muhit omillarining kompleks salbiy ta'sir ko'rsatishi tufayli yuzaga keladi, ular ichakdagi yallig'lanish jarayonining kuchayishiga sabab bo'ladi.

Yo'g'on ichak yarasi yoxud yarali kolit kasalligi haqida

Kasallik asosan 15-25 yoki 55-65 yoshdagi odamlarda uchraydi. 10 yoshgacha bo'lgan bolalarda patologiya deyarli qayd etilmaydi.

Yallig'lanishning joylashuviga qarab:

Proktit (to'g'ri ichakning yallig'lanishi);

Chambar ichak koliti;

Ileokolit (ichakning yonbosh qismidagi yallig'lanish);

Rektosigmoidit (to'g'ri ichak va sigmasimon ichakning yallig'lanishi);

Chap taraflama kolit (to'g'ri ichak, sigmasimon ichak va yo'g'on ichakning tushuvchi qismining taloq burchagigacha ta'sir qiladi);

Enterokolit (ingichka va yo'g'on ichaklarning yallig'lanishi).

Og'irlik darajasiga ko'ra:

Yengil — yumshoq, tez-tez bo'lmagan hojat chiqarish bilan tavsiflanadi, najasda qon aniqlanishi mumkin, anemiya (kamqonlik) va boshqa muammolar rivojlanmaydi, mehnat ko'rsatkichi pasaymaydi;

O'rtacha og'irlikda — hojat chiqarishning buzilishi va unda qon aniqlanishi, isitma, taxikardiya, qon formulasining o'zgarishi, zaiflik kuzatilishi mumkin, mehnat qobiliyatining biroz pasayishi qayd etiladi;

Og'ir — hojat chiqarishning jiddiy buzilishlari, kamqonlik, isitma bilan varajalar, umumiy ahvolning og'ir yoki o'ta og'ir bo'lishi. Kasallikning bu darajasi statsionar sharoitda davolanadi.

Kasallikning og'ir shakli bemorni shoshilinch kasalxonaga yotqizishni va operativ davolashni, so'ng mutaxassislar nazorati ostida reabilitatsiya kursini o'tashni talab qiladi.

Kasallikning kechishiga ko'ra:

O'tkir kolit — xurujlar to'satdan va tashqi omillarning aniq ta'siri tufayli yuzaga keladi;

Surunkali kolit — irsiy moyillik rivojlanish omili bo'lib xizmat qiladi, sust kechish bilan tavsiflanadi;

Qaytalanuvchi kolit — surunkali kasallik bo'lib, tashqi salbiy omillar ta'sirida o'tkir shaklga o'tadi, qo'zg'atuvchi ta'siri bekor bo'lsa, yana surunkali shaklga qaytadi.

Yo'g'on ichak yarasining davolash eng qiyin bo'lgan shakli bu surunkali yoki qaytalanuvchi kolitdir, chunki bunday hollarda yallig'lanish ichak shilliq qavatining katta qismlariga ta'sir qilgan bo'ladi. Ichakning umumiy yallig'lanishidan so'ng tiklanish mahalliy yallig'lanish jarayonlarini davolashdan ko'ra ko'proq vaqt talab etadi.

Normal va yarali yo'g'on ichak

Kasallikni muvaffaqiyatli davolash uchun o'z vaqtida (yarali kolitning birinchi belgilari aniqlangan vaqtdayoq) proktolog shifokorga tashrif buyurish muhim sanaladi.

Yarali kolit sabablari

Yarali kolitni keltirib chiqaradigan sabablar aniq ma'lum emas. Bugungi kunda patologiya rivojlanishining quyidagi sabablari ajratiladi:

Irsiy omillar (qarindoshlarda yarali kolit va Kron kasalligi aniqlanganligi bemorda YKni rivojlanish xavfini oshiradi);

Virusli va bakterial infeksiyalar (ularning yallig'lanish rivojlanishiga ta'siri o'rganilmoqda);

Tashqi salbiy omillar (parhez, chekish, oral kontratseptivlar);

Tez-tez kuchli stressga yo'liqish;

Nosteroid yallig'lanishga qarshi preparatlarni nazoratsiz qabul qilish.

Immunitetning pasayishi va autosensibilizatsiya kasallikning boshlanishi va rivojlanishiga yordam beradi.

Klinik tasvir

Yarali kolitning alomatlari kasallikning rivojlanish bosqichiga va og'irligiga qarab farq qiladi. Bunda ichakda va undan tashqarida kuzatiladigan alomatlar ajratiladi. Shuningdek, kasallik uzoq vaqt davomida bemorga sezilmasdan, hech qanday noqulaylik tug'dirmasdan davom etishi mumkin.

Najasda qon aniqlanishi bilan ich buzilishi qiladi;

Ishtaha yo'qolishi va uning fonida vazn tashlash Organizmning suvsizlanishi;

Qorinda sanchuvchi yoki Ichakda qayd etiladigan alomatlar;

Hojat chiqarishga soxta chaqiriqlar;

Varaja qilish, tana haroratining ko'tarilishi;

simillovchi og'riqlar, asosan chap tomonda ustunlik.

Kolit belgilari boshqa patologiyalar, jumladan gastrit, qo'zg'algan ichak sindromi, Kron kasalligi alomatlariga o'xshaydi. Shu sababli yakuniy tashxis qo'yish uchun ichakdan tashqari kuzatiladigan belgilar e'tiborga olinishi kerak:

Ko'rish organi kasalliklari (ko'rish keskinligining pasayishi bilan birga kon'yunktivit);

Og'iz bo'shlig'i shilliq qavatining yallig'lanishi, yarachalar paydo bo'lishi, stomatit;

Artrit;

Terining mahalliy keladigan patologiyalari;

Tromboemboliya va tromboflebit;

Hissiy beqarorlik.

Ichak va ichakdan tashqaridagi belgilarning mavjudligi kasallikning etiologiyasini, bemorning ahvoli og'irligini aniqlash va davolashning eng samarali usulini tanlash uchun yanada batafsil tashxis qo'yish imkonini beradi.

Xavfi

Yarali kolit darhol davolanishni talab qiladi. Ko'pincha diareya va ichakdan qon ketishi suvsizlanish va kamqonlikni keltirib chiqaradi. Kolitning yana bir keng tarqalgan asoratlari bu to'g'ri ichak perforatsiyasi (teshilishi). Ushbu asorat bemorning hayotiga tahdid soladi, chunki bunda najas qorin bo'shlig'iga o'tib, peritonitga olib kelishi mumkin. Yana bir jiddiy asorat — toksik megakolon — yo'g'on ichakning tezda kengayishi. Bu uning faoliyatini buzadi va ichakning normal ishlashiga xalaqit beradi. Patologiyaning belgilari qorin dam bo'lishi, og'riqlar, isitma, ich qotishi, suvsizlanish va taxikardiya sanaladi. Yo'g'on ichak yarasi aniqlangan bemorlarda yo'g'on ichak saratoni xavfi ham ortadi. Ichak

shilliq qavatining to'liq yallig'lanishi bilan og'rigan bemorlarda onkologiya rivojlanishi xavfi kasallikning rivojlanishidan 8 yil o'tgach, mahalliy kolit bilan og'rigan bemorlarda — 15 yildan keyin kuchayadi.

Yo'g'on ichak yarasini davolash

Yarali kolitdan faqat jarrohlik yo'li bilan butunlay xalos bo'lish mumkin, ammo jarrohlik aralashuvi ham to'liq tiklanishni kafolatlamaydi.

Dori vositalari

Konservativ terapiyaning asosiy maqsadi kasallik alomatlarini yengillashtirish va bemorni uzoq vaqt davomida remissiya holatiga o'tkazishdir. Bemorlarga quyidagilar buyuriladi:

Yallig'lanishga qarshi dorilar (yallig'lanishni yengillashtirish va remissiyaga erishish uchun);

Anemiya aniqlansa temir preparatlari;

Mikroblarga qarshi vositalar (infektsiyani nazorat qilish uchun);

Og'riq sindromini yo'qotish uchun parasetamol;

Immunosupressantlar (immun reaksiyalarni bostirish va alomatlarni yengillashtirish uchun);

Diareyaga qarshi dorilar.

Jarrohlik aralashuvi

Ushbu usulning asosiy kamchiliklari uning yuqori invazivligida. Ko'pgina bemorlarda yo'g'on ichakning bir qismi, ba'zan esa anus bilan birga olib tashlanadi. Defekatsiya uchun ileostoma hosil qilinadi: ingichka ichakning cheti qorin bo'shlig'idagi teshikka ulanadi. Bunday qaror vaqtinchalik yoki doimiy bo'lishi mumkin. Ikkinchi holda, ingichka ichakdan rezervuar shakllantirilib, anusga tikib qo'yiladi. Operatsiyadan keyin tiklanish sodir bo'lguncha, defakatsiya ikkinchi operatsiya paytida tikib qo'yiladigan vaqtincha ileostoma

orqali amalga oshiriladi. Najas tabiiy ravishda chiqariladi, ammo defakatsiyalar soni kuniga 8-9 martagacha oshadi.

Parhez

Bunday patologiyada to'g'ri ovqatlanish kasallikning kuchayishini oldini olishda juda muhimdir. Agar ahvol yomonlashsa, parhezga qat'iy rioya qilish kerak. Bemorga quyidagilar tavsiya etiladi:

Sut mahsulotlari iste'molini cheklash;

Taomnomada yog'li ovqatlarni kamaytirish;

Oziq-ovqat tarkibidagi dag'al kletchatka miqdorini kamaytirish (yangi meva va sabzavotlar, to'liq donlar, sabzavot va mevalarni bug'da pishirgan afzal)

Alkogolli ichimliklar, kofeinli ichimliklar, achchiq ovqatlardan saqlanish.

Shuningdek, har bir bemorda ushbu kasallikning asoratlarini keltirib chiqaradigan mahsulotlarning individual ro'yxati mavjud. Ushbu mahsulotlarning ro'yxatini aniqlash uchun oziq-ovqat kundaligi yuritish kerak.

Xulosa

Yarali kolit inson salomatligi uchun o'ta muhim va e'tibordan chetda qolmasligi kerak bolgan kasallik hisoblanadi. Ya'ni bu bolalarda ham kattalarda ham birdek uchraydigan kasallik turi hisoblanadi. Uning tibbiy atamasi ulseroz kolit hisoblanadi. Yarali kolit – bu surunkali, yallig'lanishli ichak kasalligi bolib, asosan tog'ri ichak va yog'on ichakning shilliq qavaqtiga ta'sir qiladi. Kasallik davriy tarzda zo'rayib turadigan og'riq, diareya, ba'zida qonli ich ketish va umumiy holsizlik bilan namoyon boladi. To'g'ri tashxis va muntazam davolash orqali bemorning hayot sifati ancha yaxshilanishi mumkin. Davolashda dori vositalari, parhez va og'ir holatlarda jarrohlik aralashuvi muhim rol oynaydi. Yarali kolit bilan yashashda shifokor korsatmalariga qat'iy amal qilish, sterssni boshqarish va sog'lom turmush tarzini yolga qoyish muhim ahamiyatga ega. Har bir holatni alohida organish, aniq diagnostika qoyish va individual yondashuv

asosida davolash, sog'liqni saqlash tizimining asosiy strategiyasiga aylanishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar